

Recenzja

S. M. STUDLAR, S. R. STEPHENSON & P. J. HARMON. 2002. **Annotated checklist of the hornworts, liverworts and mosses of West Virginia**. 82 str. Miękka opr. (spirala), format 21,6 × 27,9 cm. Wildlife Resources Section, West Virginia Division of Natural Resources. Cena: nie podano.

Wirginia Zachodnia jest średniej wielkości stanem, o powierzchni nieco mniejszej od Litwy, leżącym w środkowo-wschodniej części Stanów Zjednoczonych. Cały jej teren należy do systemu górskiego Appalachów i ma bardzo urozmaicone ukształtowanie powierzchni. W 75% jest on porośnięty przez lasy liściaste i szpilkowe, zdominowane przez dęby czerwony i biały, hikorę, buka, tulipanowca i klon cukrowy oraz sosnę wirginijską, świerka i choinę. Warunki przyrodnicze są bardzo dogodne do rozwoju mszaków, chociaż niezbyt wielka różnorodność zbiorowisk roślinnych sprawia, że brioflora tego obszaru nie jest nadzwyczajnie bogata w gatunki. Pierwsze doniesienia na temat flory mszaków Wirginii Zachodniej pochodzą dopiero z końca XIX w., a w pierwszej połowie XX w. szereg przyczynków florystycznych z tego obszaru opublikowali m.in. J. L. Sheldon i N. Ammons, która w 1940 r. wydała florę wątrobowców tego stanu. Z późniejszych opracowań na uwagę zasługuje opisanie w 1979 r. nowego gatunku przez H. A. Cruma i L. E. Andersona, *Tortula ammonsiana*, który później znaleziony został również w Afryce Południowej.

Wszystkie dotychczasowe dane odnośnie do flory mszaków Wirginii Zachodniej zostały podsumowane w omawianym tu katalogu. Jest on w głównej mierze oparty na rewizji materiałów zdeponowanych w zielniku Uniwersytetu Wirginii Zachodniej w Morgantown (WVA) i zawierającym najważniejsze kolekcje mszaków z tego stanu. W wyniku tych badań stwierdzono w Wirginii Zachodniej 375 gatunków i 6 odmian mszaków. Flora mchów liczy 266 gatunków i 4 odmiany, wątrobowców – 106 gatunków i 2 odmiany, a glewików – 3 gatunki. 7 gatunków wcześniej podanych z tego stanu zostało wykreślonych z listy, gdyż dane te oparte były na błędnych oznaczeniach. Układ katalogu jest prosty. Wątrobowce i glewiki oraz mchy zostały zestawione w osobnych alfabetycznych listach. Dla każdego gatunku podane są dane z literatury, informacje o siedlisku i ogólnym rozmieszczeniu geograficznym oraz cytowane są badane okazy. Dane o ogólnym rozmieszczeniu geograficznym zaczerpnięte zostały głównie z Flory mchów wschodniej części Ameryki Północnej Cruma i Andersona z 1981 r. Są one w wielu wypadkach nieaktualne i niekompletne i właściwie można byłoby je całkowicie pominąć bez większego uszczerbku dla całego opracowania. Szkoda natomiast, że tylko w nielicznych przypadkach rzadkich gatunków podane są informacje odnośnie do ich lokalnego rozmieszczenia w Wirginii Zachodniej. W sumie około 20% wszystkich gatunków należy do kategorii rzadkich, znanych tylko z 1–3 stanowisk. Można być niemal całkowicie pewnym, że owa „rzadkość” w wielu wypadkach jest efektem słabego zbadania terenu.

Wirginia Zachodnia jako kolejny stan w Stanach Zjednoczonych Ameryki doczekała się nowoczesnego wykazu mchów. Jednakże porównanie stanu zbadania brioflory tego olbrzymiego kraju z Europą wypada zdecydowanie na korzyść starego kontynentu, który ma znacznie mniej „białych” plam na mapie briologicznej i praktycznie każdy kraj od dawna dysponuje pełnymi wykazami mszaków. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, 30-619 Kraków, Polska.